

Posudek na disertační práci Petra Jurka *Oligarchizace, personalizace a prezidencializace v soudobých demokraciích. Kritická reflexe konceptů a analýza českého případu*

Předložená disertační práce pojednává o tématu, které je sice v západní politické vědě hojně diskutované, u nás však nepředstavuje zavedený způsob výzkumu demokratických režimů a politického stranictví. Již samotnou volbu tématu je proto třeba ocenit, protože autor zaplňuje ne snad zcela bílé, ale jistě šedé místo české politické vědy. Tomu odpovídá podle mě správně zvolená struktura práce. Přestože je předmětem autorova výzkumu Česká republika, více jak polovinu práce zabírá líčení teoretických východisek. To není na škodu věci. Autor totiž seznamuje českého čtenáře s teoriemi a koncepcemi, které jsou u nás méně známé. Pracuje s rozsáhlou odbornou literaturou. V některých případech sice mohl pracovat s literaturou pečlivěji, například institucionalizaci doplnit o Huntingtona a Panebianca, oligarchizaci stran o Webera, Ostrogorského a Duvergera, nebo použít zavedený český překlad Michelsovy práce *Strany a vůdcové. K sociologii politického stranictví* (Orbis, Praha 1931) a vyvarovat se tak chybného překladu „Politické strany“ (str. 74), ale to jsou spíše drobná nedopatření, která nemají vliv na celistvost autorova rozboru. Navíc, autor se nespokojil s pouhým převyprávěním existujících koncepcí, ale nebál se tuto část své práce doplnit o kritické komentáře k nim, které jsou jasně vyjádřené a vhodně odůvodněné. Autor na mnoha místech trefně odhaluje slabiny některých užívaných koncepcí, z nichž některé jsou velmi problematické (za všechny: „prezidencializace“), jiné téměř banální („parlamentarizované“ a „prezidencializované“ strany), a správně usiluje o pojmoslovnou přesnost (na okraj: dealignment lze přeložit jako zánik stranické loajality), která je – zdá se – čím dál citelnějším problémem současné politologie a Sartoriho varování před „natahováním pojmů“ dnes bohužel málokdo bere vážně. Práce je tedy nejen empirickým výzkumem české politiky, ale také teoretickou studií. Vzhledem ke skutečnosti, že teoretických koncepcí, s nimiž autor pracuje, je velké množství, možná by stálo za to první část práce uzavřít jakýmsi shrnutím, v němž by autor výslovněji uvedl, jaké koncepce se přidrží (a jakou odmítá) a následně použije pro výzkum České republiky.

Analýza české politiky, obsažená v druhé části Jurkovy práce, je provedena pečlivě, na základě relevantních zdrojů a dat (hodnoty indexů na straně 94 a 96 by bylo vhodné zasadit do podrobnějšího komparativního srovnání, aby čtenář lépe věděl, zda hodnota indexu např. „7“ je vysoká či nízká). Jakkoli se jedná o autorův původní empirický výzkum, přece jenom mohl oproti teoretické části své práce lépe pracovat s odbornou literaturou. Autor řadu kvalitních analýz českého stranictví opomenul. Navíc mám pocit, že ne všechna díla uvedená v seznamu použité literatury skutečně byla použita, ale podrobně jsem to nezkontroloval. Zarazí, že některé texty jsou zmíněny v úvodu práce v kolonce „stav bádání“ (str. 20), ale pak už s nimi

autor nepracuje (např. Lyons-Linek, Kyloušek, Bradová-Šaradín a dal.). Znamená to, že autor nepovažuje ona díla za dobrá? To může být, ale pak by měl vysvětlit proč.

Za pozitivní považuji skutečnost, že autor ve svém rozboru České republiky nepropadl mánii modelů a čistě kvantitativních výzkumů. Autorova práce není odtržena od reality, je do jisté míry narativní a tudíž sdělná. I tak lze ale některá autorova tvrzení nahodit. Velmi zajímavá tabulka na straně 100 představuje mj. premiérský potenciál jednotlivých stran. KDU-ČSL je umístěna hluboko mimo možnosti premiérského potenciálu. Ovšem lidovecká strana může jakožto pantová strana nabýt premiérského potenciálu v případě krize a vzniku přechodné „úřednické“ vlády. Jistěže jde z mé strany o spekulaci, ale jenom do jisté míry. Vzpomeňme na Josefa Luxe a jeho rozhodující roli v procesu vzniku přechodné vlády Josefa Tošovského na přelomu let 1997 a 1998. Josef Lux se sice premiérem nestal, ale byv pověřen prezidentem Havlem sestavit vládu jistou míru „premiérského potenciálu“ rozhodně projevil. Zkrátka, chci tím naznačit, že užitečnost modelů je omezená, protože nedokáží zohlednit velmi jemná spleť politiky, ne jenom té české. Jinak je ale autorův rozbor českého stranictví podrobný, uvážený a správný.

Vyloženě nešikovně je napsán závěr práce. Autor sice až téměř otrocky odpovídá na v úvodu položené otázky, čímž splnil „školské“ náležitosti absolventské práce (pokud plánuje práci publikovat, pak bych doporučil úvod a závěr polidštit), nicméně na samém konci závěru dává doporučení, jak problematiku dál zkoumat a čím daný výzkum doplnit a automaticky se tak vystavuje otázce: proč to tedy sám neučinil?

Všechny výše uvedené výhrady či poznámky jsou jen dílčího rázu. Předložená disertační práce je po dlouhé době absolventskou prací, kterou jsem si přečetl s chutí a se zájmem a z níž jsem se dozvěděl něco nového. Zcela jistě splňuje podmínku odbornosti a původnosti výzkumu a přináší tak nové poznatky. Jako takovou ji jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 5. 6. 2014

doc. PhDr. Michal Kubát, PhD.